

Övningsbok i geometri för folkskolan av Anna Borgström. Stockholm 1913. 40 sid. 30 öre bunden.

»Att lära genom att göra» är, som vi hoppas, snart ett bevingat ord och, vad bättre är, ett genomfört skolprogram. Författarinnan till ovannämnda bok har skrivit den satsen i förordets början såsom en ledande grundtanke i hennes utgivna arbete. Ett arbetspedagogiskt motto alltså för ett läroämne, där reformpedagogiken alldeles självklart hör hemma, men där den ej sällan ohyggligt försummas. Den skola, som inte undervisar i geometriens elementer, förlorar därigenom ett betydande bildningsmedel — jag talar nu inte om ämnet såsom blott kunskapsgivande utan såsom ett intresserande, allsidigt själsvetande bildningsmedel. Och den barn- och ungdomsskola, som ger undervisning i ämnet enligt schemat men inte låter barnen behandla det praktiskt, övande, självutvecklande, arbetspedagogiskt, den går förlustig minst lika mycket som den förutnämnda sortens skola. Båda slagen av undervisningsanstalter förlora så många tillfällen till utvecklande påverkan, vilka aldrig sedermera kunna återvinnas eller näppeligen ersättas. Ty »vinkeln den plus vinkeln den är lika med vinkeln den plus vinkeln den» — det står oändligt fjärran från livet självt eller i varje fall fjärran från barnens intresse, erfarenhetsmiljö och behov, och det utvecklar dem därför inte ett uns. Bildningsnivån, som på senaste tiden lär ha blivit så hyperkänslig, den gagnas därför ovedersägligen bäst inom barn- och ungdomsskolan — det är fortfarande frågan om denna — av ett arbete i enlighet med de principer, som seminarieföreståndarinnan fröken Borgström gjort sig till tolk för i här omnämnda övningsbok, än av att följa de mer eller mindre euklideiska läroböckerna, om vilka det i barnamun heter: »Hjärnan i mitt huvud vrides, när jag tänker på Euklides». Men det är inte hjärnförvriddningar, som gagna personen, det allmänna eller kulturnivån, utan det är själsvetningen. Och denna bär fröken Borgströms nya bok alla tecken på att vilja främja. Den lärare, som sätter sig in i den, och det är rätt snart gjort, skall säkerligen få mer ut av ämnet än eljest, och det skall nog bli mera njutbart för de unga.

I vissa avseenden torde bokens förtjänster tidigare representerats av den »undervisningskonstens mästare», som hette K. P. Nordlund, i ett större anlagt arbete, som anmälar emellertid ej nu har till hands, och med vilket jag därför ej kan jämföra. Det bör sägas, att den nya övningsboken kännetecknas

av en lättläst och underhållande framställning, helst som den ju i stor utsträckning är grundad på elevernas eget arbete. Och exempelvalet är rikhaltigt samt omväxlande.

Men ett mindre antal uppgifter synas för svåra för folkskolan. Utredningen om sambandet mellan antalet sidor och diagonalerna i en månghörning, konstruktionen av mångplaneringen samt metoden att få fram formeln för cirkelns yta borde göras lättare, konkretare, eller uteslutas. Det finns kvar tillräckligt mycket ändå av väl framställda saker.

Allt som allt är boken att anse som en god vinst för undervisningen. Och den är ovanligt billig. Man får ju knappast inbindningen för 30 öre.

B. Rud. Hall.

I Katekesfrågan I. Historisk-kritisk belysning av C. A. Bergström, seminarieadjunkt. Almqvist & Wiksells boktryckeri A.-B. (Illustr.) 2 kr. 25 öre.

Katekesfrågan är gammal, lika gammal som katekesen. Redan för 25 år sedan, vid folkskolläraremötet i Stockholm 1888, enade sig 1,500 mötesdeltagare om ett av dåvarande pastor primarius Fehr framställt yrkande, att kristendomsundervisningen borde bli »mindre dogmatisk, mera religiös och etisk». Ett fjärdedels sekel har sedan dess förflutit, och katekesfrågan är ännu icke utdebatterad. Åtskilliga försök och reformförslag hava framkommit och en kunglig kommitté, katekesnämnden, har avgivit sitt första utlåtande.

Efter genomläsningen av katekesnämndens utlåtande kan man emellertid känna sig nära att misströsta rörande frågans lösning: möjligheten att få en lärobok, som på samma gång den lämpar sig efter barnens mottaglighet och behov också ansluter sig till Luthers lilla katekes. De två önskemålen synas hart när omöjliga att förena.

De, som ändock tro på möjligheten av uppgiftens utförbarhet, kunna icke annat än med glädje hälsa alla strävanden i den riktningen, antingen dessa yttra sig som nya förslag eller som föreliggande arbete: historisk-kritisk belysning av katekesfrågan.

Förf:n redogör för olika katekeser ända från apostlarnas dagar med avseende på deras innehåll, framställningssätt och yttre anordning, och i anslutning till de refererade böckerna framställas beaktansvärda reformförslag. I form av bilagor, 18 st., meddelas utdrag ur de äldre katekeserna, såsom »De tolv apostlarnas lära», Valdenser-katekesen, De Böhmiska Brödernas, Luthers, Hegendorffs, Olaus Petri, Terserus, Svedbergs m. fl.

Det föreliggande arbetet synes mig ägnat att bli av synnerligt intresse och till stor nytta för dem, som vilja studera katekesfrågan. Det ger överblick och jämförelsepunkter och synes kunna på ett förträffligt sätt fylla den uppgift, som förf:n uppställt: att belysa och ut-

reda. Vid sidan av katekesnämndens betänkande, bör det hälsas med tillfredsställelse av alla dem, som nu i 25 år väntat på en katekesreform.

—z—

Ur Göteborgs och dess omgivningars historia av Johan Alin och Lars Hofstedt, lärare vid Göteborgs folkskolor. Wettergren & Kerbers förlag, Göteborg. Pris 2,50 kronor.

Man må vara aldrig så livligt övertygad om vikten av att vid undervisningen i historia hembygd och hemort beaktas, det erbjuder dock stora svårigheter att i praktiken realisera denna tanke. Detta även i en stad som Göteborg, där man ingalunda saknat skrifter, i vilka stadens historia skildrats. Men dessa böcker ha i många fall varit alltför omfattande för att kunna användas som förberedelselitteratur, och oftast äro de numera mycket svåråtkomliga. Det har på grund härav icke varit lätt för lärarna i Göteborgs skolor att giva undervisning i fäderneslandets historia den lokala nyansering, som bättre än allt annat skulle låtit barnen känna, att Sverges historia är deras egna faders historia, känna sin egen samhörighet med de släkten, om vilkas arbeten och strider de höra berättas.

Med en känsla av lättnad och tacksamhet tager man därför del av de skildringar ur Göteborgs historia, som de båda ovan angivna författarna nu skänkt allmänheten och i första hand sina kamrater i skolan. Deras arbete vittnar icke blott om en omfattande litteratorkännedom, utan också om en särdeles grundlig bekantskap med Göteborg och dess omgivningar. Även omgivningarna, ty författarna ha ej stannat inför den lättare uppgiften att skildra enbart Göteborgs historia. De ha i stället börjat med den gamla kulturbygdens allra äldsta historia för att, sedan de redogjort för de många mer eller mindre kortvariga stadsanläggningar, som vid Götaälvens mynning förgäves kämpat mot ett oblikt öde, i bokens senare och huvudsakliga del ägna en mera ingående uppmärksamhet åt Göteborgs anläggning och utveckling.

Tack vare författarnas princip att behandla vissa partier mera i sammandrag, få de plats även för en del jämförelsevis fylliga skildringar, såsom, för att nu nämna några, Ostindiska kompaniet, det stora sillfisket, eldsvådor och brandväsen, Göteborgs första vattenledning, Anders Drake: en martyr för frihetstidens partirättvisa, kättareförföljelser m. fl.

Det är icke blott Göteborgs historia, som läsaren sålunda ser upprullas för sig, det är ett stycke svenskt kulturhistoria, sedd från Göteborgs horisont. Arbetet förtjänar därför att beaktas av envar, som är intresserad för Sverges historia.

Språket i boken är välgörande klart